

Erő és harmónia Ferenczy Béni művészetében

KOGART GALÉRIA – Tihany
(2018. szeptember 23 – november 18.)

Különleges válogatást mutat be a tihanyi KOGART Galéria szeptember 23-án megnyílt tárlatán a magyar szobrászat kiemelkedő alakjának műveiből. A Kovács Gábor Művészeti Alapítvány Balaton-parti galériájában kiállított műalkotások Ferenczy Béni érett korszakának két központi témájára koncentrálnak: a michelangelóian izmos női aktokra és az önvalomásszerű siheder fiúalakokra. A Ferenczy Család Művészeti Alapítvánnyal közösen rendezett kiállításon a művész életében közel egyidőben megjelenő két archetípus és a mögötte húzódó magánélet története bomlik ki a változatos technikákat felvonultató művek sokaságában.

Sajtóanyag

Tihany, 2018. szeptember 24.

Az erős nők előképe Ferenczy Béni erdélyi származású felesége, Erzsí volt, akinek kényszerűségből a Szovjetunióban hagyott fia pedig a magányos fiatal fiú modellje lett. A tárlat egyszerre tárja fel az elszakadás és összetartozás állapotát, valamint e két motívum művészi körüljárásának útját grafikákban és plasztikai művekben, mégpedig a lehető legszélesebben körben. A tematika a csoportkép, az önálló ábrázolás és a portré formától egészen az álom szürreális világába átívelve jelenik meg. Ugyanakkor a technikák tekintetében is változatos a megjelenítés, hiszen plakett, dombormű, érem, szobor, grafika, tusrajz, vázlatok és előkészítő rajzok sorakoznak fel a kiállítóterben, vagyis láthatóvá válik minden, amiben egy szobrász egy téma körbejárásakor gondolkodik. A tárlat, amelyen sok, eddig nagy kiállításon még nem látható munka és a művész életét felvillantó fotódokumentáció is megtalálható, abban az értelemben is unikális, hogy bepillantást enged az alkotó folyamatba.

Erős nők

1932-ben, az akkor már több mint egy évtizede emigrációban élő szobrászt a művészeti munkák hiánya és magánéleti válsága a Szovjetunióba vezette, ahol életébe ismét beköszöntött a szerelem egy régi ismerős személyében. Ferenczy Béni művészetében kitörölhetetlen helyet szerzett magának az új múzsa, az elkövetkező évtizedek legfontosabb modellje: Erzsí.

Erzsí vaskos, mégis nőies teste, jellegzetes arcvonásai, rövidre nyírt frizurája köszön vissza a szobrász robusztus aktjain, melyek egy-egy véletlenül elkapott, majd gondosan megkomponált mozdulat szobrászi megformálására tesznek érzékletes kísérletet. A női aktok határozott testtömege, valószínűtlenül vastag bokája és csuklója, szándékoltan módosított arányú testfelépítése Ferenczy művészetének egyik karakterjegye. Anatómiai torzításait hosszú művészi pályája során dolgozta ki, így kutatta például a szobrászatban az ifjúság jegyeit. A „fiatalság titkát” végül az alak vékony derekú, súlyos végtagú, magasra rajzolt mellű arányaiban találta meg.

Nőalakjait nem ruházta fel attribútummal, és címadással sem próbálta megszemélyesíteni őket. Amennyiben mitológiai vagy biblikus alak nevét viselik, azt minden esetben utólagosan, másoktól kapták. Egyszerűségük ellenére azonban mégsem tekinthetünk rájuk hétköznapi zsánerekként vagy egyszerű akttanulmányokként. Rendkívüli izomzatukkal, egyensúlyt kereső testtartásukkal, harmóniát sugárzó nyugalomukkal egy felsőbb igazság birtokosai.

Játszó fiúk

A Szovjetunióban hagyott gyermek elvesztése és Ferenczy Béni első házasságából származó fiának, Mátyásnak korai halála kétségkívül nagyban befolyásolta a törekeny kisfiú szomorú, magányos figurájának létrejöttét. A sorstragédiák által személyessé váló, a felnőtt lét komolyságát is megtapasztaló siheder alakja azonban hamarosan önállósult, és Ferenczy csoportkompozícióinak főszereplőjévé vált. Továbbgondolásából született az érett korszak fő művének számító kompozíció, amit ma *Játszó fiúk* néven ismerünk. A mütárgycsoportra nyilvánvalóan komoly hatással voltak édesapja, Ferenczy Károly korai művei, kiváltképp *Kódobálók* című festménye. A finom naturalista képek visszafogott, merengő hangvétele köszön vissza Ferenczy Béni magukba zárkózó, csapott vállú, melankolikus kisugárzású aktjain.

Az apai örökségből kiinduló és önnön sorsának tragédiái által személyessé váló magányos fiúalak kettős megjelenítését *Önarckép*-érméjének hátoldalára tette a művész, jelezve ezzel a kompozíció életműben elfoglalt kitüntetett helyét. A kisfiú-ábrázolások tehát fokozatosan váltak le a kiindulópontot jelentő Miklós magára hagyott alakjáról, átlényegülve egyfajta általános érvényű, belső önarcképpé.

Aranykor

Az 1940-es évek művei már egy kiforrott művész érett korszakának produktumai. Kompozícióiban a múlt és jelen kultúrájának értékei harmonikus egységgé forrnak össze, hisz egyszerre van bennük jelen az antik görög szobrászati hagyomány és a 20. század klasszikus mediterrán plasztikáját képviselő mestereinek modernsége. Az antik szobrászat új interpretációjaként a művek nem csupán a görög kánonok szépségrendszerét vették át, de annak szellemiségét, a csendes életöröm és az ártatlan érzékiség derűjét, a testi létezés öntudatlan harmóniájának kifejezését is.

Ferenczy Béni élete a 20. század történelmének viharai között zajlott, életművét személyes tragédiák befolyásolták. 1956-ban a forradalom leverésének napjaiban agyvérzés érte. A mester jobb oldalára megbénult, beszédképességét is elvesztette. A művészet szeretete, munkába vetett hite azonban minden nehézségen túljutó művészi „feltámadást” eredményezett: újratanult festeni, rajzolni, mintázni. E belső küzdelmek azonban rejtve maradtak harmóniát kereső műveiben. Legszebb példája ennek az a – már bal kézzel mintázott – fiúalak, mely *Aranykor* címmel hirdeti a vergiliusi pásztorénekekben rejlő jóslatot: „Nézd, ujjong a világ a jövő korszak elébe!”

A kiállítás kurátorai: Földes Mária művészettörténész (Ferenczy Család Művészeti Alapítvány), Gulyás Dorottya művészettörténész (Szépművészeti Múzeum - Magyar Nemzeti Galéria), Marosvölgyi Gábor művészettörténész (Kovács Gábor Művészeti Alapítvány)

A kiállítás megtekinthető: 2018. szeptember 23 – november 18. között.

Helyszín: KOGART GALÉRIA – Tihany (Cím: 8237 Tihany, Kossuth Lajos utca 10.)

Telefon: 06 87 538 042

E-mail: info@kogarttihany.hu

Web: www.kogarttihany.hu

Nyitva tartás:

április 1 – június 30. | hétfő-vasárnap 10:00-18:00

július 1 – augusztus 31. | hétfő-vasárnap 10:00-20:00

szeptember 1 – október 31. | hétfő-vasárnap 10:00-18:00

november 1 – március 31. | péntek-vasárnap 10:00-16:00

Letölthető fotók: (https://kovacsgabormuvesze-my.sharepoint.com/:f/g/personal/iren_timar_kogart_hu/EvLsJMVafVZJviuwG1w6zdUBi0cSLIimZWWhUaciP4PN6jw?e=4MSCYe)

További információ:

Tímár Irén

Marketing- és kommunikációs vezető

Kovács Gábor Művészeti Alapítvány

1062 Budapest, Andrássy út 112.

Mobil: +36 20 351 58 78

iren.timar@kogart.hu

sajto@kogart.hu

www.kogart.hu